

LO
Youngsgaten 11
0181 Oslo

Vår sak nr: 494/11 BA

Arkivnr: 011:721

Deres ref:

Dato: 30.03.2011

HØRING- NOU 2011 FINANSKRISEUTVALGETS UTREDNING

Finanskriseutvalget ble oppnevnt i juni 2009 etter krav fra LO. Utvalget fikk i mandat å se på den norske finansmarkedsreguleringen i lys av finanskrisen, årsaker til den internasjonale finanskrisen, og hvordan denne har virket inn på det norske finansmarkedet. NTL håper at utredningen vil være et utgangspunkt for myndighetenes videre arbeid nasjonalt og internasjonalt om hvordan nye finanskriser kan forhindres eller reduseres, og om hvordan man kan unngå at finanskriser får uheldige fordelingsvirkninger. Slik sett kan enkelttiltak som utredningen foreslår være et første skritt på veien i arbeidet med bedre politisk styring av finansnæringen.

Økt samfunnsstyring.

Utredningen bør være startskuddet for å igangsette en samfunnsdebatt om overordnede styringsprinsipper av finanskapitalen. Det framgår av utredningen at finanskriser ofte oppstår i kjølvannet av dereguleringer av finansmarkedene. Det er en utfordring å utvikle former for økonomisk styring som bidrar til å begrense mulighetene for at profittmaksimerende finansforetak nasjonalt og internasjonalt vil utløse stadig nye kriser også i framtida. Liberaliseringen av finansmarkedene er en viktig bakgrunnsfaktor for finanskrisen, og Norge bør gå foran for å reversere denne utviklingen.

Staten har en nøkkelrolle som regulerende myndighet. Utredningen viser at finansnæringen har en indirekte statsgaranti som har gitt eierne store fordeler, fordi næringen har en samfunnsrolle som gjør at den ikke kan tillates å gå overende. Det må kreves at finansnæringen tar et større samfunnsansvar. Skal nye finanskriser unngås i framtiden må Norge være i forkant, og lede an i diskusjonen om økt samfunnsstyring av finansnæringen nasjonalt og internasjonalt. Et samarbeid med de øvrige nordiske landene kan være et utgangspunkt for en slik bred debatt. Utredningen peker på at det i forkant av finanskrisen var en overdreven tro på at markedene var velfungerende, og at både institusjoner og myndigheter i for stor grad la til grunn at markedene ville fungere godt, nærmest til enhver tid. Videre påpeker utvalget at finanskrisen har avdekket en ubalanse i makt og innsyn mellom store og komplekse finansinstitusjoner på den ene siden og forbrukere og myndigheter på den andre.

NTL støtter mindretallet i utvalget som i tillegg påpeker at finanssektorens makt vis a vis offentlig sektor også kommer til uttrykk gjennom markedsrelasjoner. Dette gjelder direkte (for eksempel Terra-skandalen), men også gjennom krav om offentlige kutt som følge av statsgjeld og underskudd som direkte og indirekte skyldes finanskrisen.

Styrking av offentlig sektor

NTL viser til at utvalget flere steder i utredningen kommer tilbake til viktigheten av at Norge har en stor offentlig sektor og et godt utbygd sikkerhetsnett. Dette bidro sterkt til at Norge kom seg såpass godt gjennom den internasjonale krisen.

I 2011-budsjettet la regjeringen opp til en vekst i kommuneøkonomien på 2,6 prosent og forventet en vekst i privat sektor på 3,1 prosent. Dette medfører en relativ svekkelse av offentlig sektor. En slik utvikling over tid er uheldig.

Hva må gjøres?

Den norske modellen med trepartssamarbeid har vært en viktig stabiliserende faktor, sammen med en relativt sterk offentlig sektor og et godt utviklet sosialt sikkerhetsnett. LO har bidratt til å holde en jevn moderat lønnsvekst, hvor det har vært tatt hensyn til sysselsetting og konkurranseevne. Finansnæringen må tøyles og statlige tilsyn må styrkes for å kunne registrere problemene tidlig. Vi må få bedre forbrukerbeskyttelse og bedre omfordelingsmekanismer. Bobler i økonomien må forhindres og hullene i lovverk og regelverk som deler av finansnæringen benytter seg av, må tettes.

NTL støtter utvalgets forslag om økt samarbeid mellom de nordiske landene, blant annet om strengere kapital- og likviditetskrav og spesielle krav til systemviktige finansinstitusjoner.

NTL vil trekke fram følgende tiltak som et bidrag til å forhindre framtidige finanskriser:

- Styrking av Finanstilsynet, Konkurransetilsynet, Forbrukerrådet og Forbrukerombudet
- Økt skattlegging av finansnæringen, gjennom blant annet aktivitetsskatt og stabilitetsavgifter
- Det må stilles sterkere likviditetskrav til finansinstitusjoner, og kravene til ansvarlige kapital må bli strengere samtidig som kvaliteten på kapitalen må bedres.
- Avlønningssystemer må dreies vekk fra bonusordninger
- Innsatsen mot skatteparadis må intensiveres, jfr Kapitalfluktutvalgets forslag til tiltak
- Internasjonalt samarbeid for Robin-Hood skatt, herunder Tobinavgift
- Mer oversiktlige konsernstrukturer.

Rommet for finansiell "kreativitet" må begrenses

Skattlegging av finansinstitusjonene

Finanskriseutvalget vil bruke skattesystemet til å bedre reguleringen av finansmarkedene. Ifølge utvalget kan skatter og avgifter bidra til finansiell stabilitet i norsk økonomi. Bankene og finansinstitusjonene må ta sin del av byrden.

NTL støtter forslaget om at det utredes en skatt på finansinstitusjonenes overskudd og lønnsutbetalinger, blant annet for å korrigere for at finanssektoren er unntatt merverdiavgift. Ideelt sett burde finanssektoren være underlagt moms, men både i Norge og i andre land har det vist seg vanskelig å finne et system for det. Slik sett er denne bransjen underbeskattet, og aktivitetsskatt er derfor en god idé.

Videre støttes forslaget om at norske finansinstitusjoner illegges en stabilitetsavgift basert på institusjonenes gjeld utover egenkapital og sikrede innskudd. Det er viktig at denne avgiften innrettes slik at institusjonene får et sterk økonomisk insitamant til å begrense risikofylt atferd. En skatt på lønnsutbetalinger i sektoren bør lages slik at skatten blir ekstra høy på ekstra høye lønninger.

I tillegg vil NTL framheve at Norge bør ta initiativ til et internasjonalt samarbeid for skattlegging av finanstransaksjoner. Et lite selvstendig land som Norge har mulighet til å gå i forkant og utrede hvordan slike skatter kan fungere i praksis og presse på for å få med seg andre land i dette arbeidet. NTL ber derfor Regjeringen utrede hvordan og på hvilke måter Norge kan skattelegge finanstransaksjoner, enten alene, sammen med Norden eller eventuelt på europeisk nivå.

Pensjon

Finansdepartementet skriver i sitt høringsbrev at forslagene på pensjons- og forsikringsområdet ikke er til høring nå, men blir gjenstand for høring når Banklovkommisjonens forslag om endringer i lovgivningen om private pensjonsordninger sendes på høring senere.

NTL vil likevel kommentere Finanskriseutvalgets drøfting omkring pensjon og livsforsikring. På livsforsikringsområdet foreslår utvalget en gjennomgang av regelverket for å løse særskilte norske soliditets- og kostnadsutfordringer, og for å åpne for alternative pensjonsprodukter som kombinerer egenskaper fra innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsprodukter. Utvalget peker på at markedsutviklingen har vist at det er sider ved både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte tjenestepensjonsordninger det bør ses nærmere på.

NTL mener at de private tjenestepensjonene må forvaltes av partene i arbeidslivet på et bredest mulig grunnlag.

Boligskatt

Arbeidet for å sikre finansiell stabilitet må baseres på at den neste finanskrisens karakter kan være svært forskjellig fra denne finanskrisen. En rekke forhold ved norsk økonomi, norske finansmarkeder og norsk finansmarkedsregulering, som slo heldig ut under denne krisen, kan utgjøre sårbarheter i andre krisescenarier. Det at norske husholdninger stort sett eier sin egen bolig og har høy gjeld med flytende rente gjør husholdningene utsatt for en negativ utvikling i boligmarkedet. Bolig og fast eiendom er lavt beskattet. Dagens skattemessige favorisering av bolig skaper uheldige sider. Det bør derfor innføres strengere beskatning av bolig og eiendom, for blant annet å hindre en ny boligbølge.

NTL mener beskatning på bolig bør bringes mer på linje med andre formuesobjekter, men bunnfradraget bør settes høyt for å få en sosial profil.

Forbrukervern

Utredningen får fram tydelig at finansnæringen har solgt produkter og tjenester som i liten eller ingen grad har vært til kundens beste. Utvalget kommer med flere forslag som skal gi bedre forbrukervern.

NTL støtter alle forslag som i større grad gir vern til forbrukerne. Vi støtter mindretall som ønsker å vurdere om dagens erstatningsregler bør endres slik at finansinstitusjonenes erstatningsrisiko blir økt.

Utvalget foreslår at tilsynsmyndighetenes rolle tydeliggjøres overfor forbrukerne, og at det lovfestede ansvaret for å ivareta interesser og rettigheter til forbrukerne styrkes. Flertallet i utvalget ønsker å beholde dagens organisering, og mener at Finanstilsynet må ivareta helhetstenkning og har kompetansen som trengs. Et mindretall anser at Finanstilsynet vanskelig kan ivareta forbrukerhensyn og næringshensyn samtidig og anbefaler at det opprettes en ny

institusjon som skal være et tilsynsorgan og kompetansesenter med vekt på spare- og investeringsprodukter.

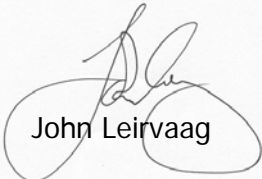
NTL vil fremholde at Finanstilsynet uansett må styrkes ytterligere for å sikre en forsvarlig kontroll og styring med finansnæringen. Det er næringen som i dag finansierer tilsynsorganet, og denne ordningen bør fortsette uavhengig av antall tilsynsorgan på finansområdet. NTL støtter mindretallets syn om at et nytt tilsyn med ansvar for forbrukervern trolig vil være en bedre løsning for å sikre forbrukerrettigheter. Det kan her vises til opprettelsen av Bankklagenemnda (nå Finansklagenemnda) som har gitt finanskunder større muligheter til å få gjennomslag for sitt syn enn da Finanstilsynet (den gang Kredittilsynet) var eneste instans å sende klager til. Oppretting av et nytt tilsyn krever at et slikt organ får tilstrekkelig med ressurser og kompetanse, og fordrer uansett et nært samarbeid med Finanstilsynet. Et slikt organ bør også finansieres av finansnæringen selv.

Konkurransen i markedet

Utvalget advarer mot konsentrasjon i finansmarkedet, og viser til at DnB NOR- konsernets dominans er egnet til å svekke konkurransen mellom aktørene i markedet. NTL anbefaler at myndighetene sier nei til oppkjøp og fusjoner som gjør institusjoner for store og komplekse.

Husbanken har ikke fått stor plass i utredningen, verken når det gjelder historien eller framtida. Det skyldes nok først og fremst at husbankens betydning har blitt betydelig svekket siden begynnelsen av 1980-tallet, blant annet når det gjelder å tilby innbyggerne kreditt med regulert og stabil rente. Mer og mer er overlatt til markedet. Potensielt kan imidlertid husbanken være en stabiliserende faktor i et ustabilisert finansmarked, ved at myndighetene kan bruke den til å regulere deler av finansmarkedet direkte. At Husbanken samtidig er veldreven, med lave overheadkostnader og uten krav til profitt, innebærer dessuten at det vil være billigere for samfunnet som helhet å satse på den. I tillegg vil økt satsing på Husbanken kunne ha gunstige fordelingsmessige effekter, dersom myndighetene tillater et regelverk som åpner for det. NTL mener at økt satsing på Husbanken potensielt vil kunne ha flere gunstige effekter i forhold til regulering, stabilisering, ressursbruk og fordeling i finansmarkedet. Vi ber derfor at Regjeringen ser nærmere på hva Husbanken kan brukes til i framtida.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

John Leirvaag

Ragnar Bøe Elgsås